

7. Na str. 60—62. raspravlja pisac na dugo o pitanju, da li je (valjana) mješovita ženidba sakrament. Svoje mišljenje izražuje ovako: »Zato mi se čini da je preoštara sud navedenih pisaca (t. j. Kutschker-a i Mack-a) protiv sakramentalnog značaja mješovitih ženidaba i da ne odgovara stanovištu Crkve«.

Ta je stvar jasno izražena u Zakoniku kan. 1012: »§ 1. Christus Dominus ad sacramenti dignitatem evexit ipsum contractum matrimonialem inter baptizatos. § 2. Quare inter baptizatos nequit matrimonialis contractus validus consistere, quin sit eo ipso sacramentum«. Isto je već sadržano bilo i u Silabu Pija IX., Prop. 73: »Vi contractus mere civilis potest inter christianos constare veri nominis matrimonium, falsumque est, aut contractum matrimonialem inter christianos semper esse sacramentum, aut nullum esse contractum, si sacramentum excludatur«.

Zato je dostatno bilo uputiti na kan. 1012. Zakonika i nije trebalo na dugo baviti se posve zastarelim mišljenjem nekih kanonista (Mack-a iz god. 1840. i Kutschker-a iz god. 1849).

8. Na str. 63. veli pisac: »Ako se tko usudi sklopiti mješoviti brak u propisanoj formi Kodeksova kanona 1099 § 2. n. 2 bez dobivene dispense (can. 1061) sklapa doduše valjani brak, ali nedopusšten i kažnjiv.

Po kan. 2375. Zakonika kažnjivi su: »Catholici qui matrimonium mixtum, etsi validum, sine Ecclesiae dispensatione inire ausi fuerint...« Kažnjivi su dakle i oni katolici, koji bez dispense mješoviti brak sklapaju uz propust bitne forme ili inače nevaljano.

9. Izraz »actus legitimi ecclesiastici« prevodi pisac na str. 64. sa »crkvene službe«, što dakako nije točno.

10. Natpis »Mješoviti brakovi sklopljeni i pred nekatoličkim dušobrižnikom« na str. 64. nije točan, jer tamo navedeno ne vrijedi samo za brakove, koji se sklope i pred nekatoličkim dušobrižnikom, već i za one, koji se sklope jedino pred nekatoličkim dušobrižnikom.

11. Na str. 65 tvrdi pisac, da katolik, koji sklopi brak pred nekatoličkim dušobrižnikom, postaje sumnjiv s krivovjerja.

Ovo ne držimo ispravnim, jer kan. 2319, § 2. veli: »Ii de quibus in § 1, nn. 2—4 sunt praeterea suspecti de haeresi«. Kada bi Zakonik sumnjivim s krivovjerja smatrao i katolike, koji mješoviti brak sklope pred nekatoličkim dušobrižnikom, izrazio bi to jamačno ovdje, jer je baš u § 1. u. 1. kan. 2319 govora o tim katolicima.

Dr. I. A. Ruspini.

Dr. Bihlmayer, Kirchengeschichte auf Grund des Lehrbuches von F. X. von Funk, zweiter Teil, achte völlige neuarbeitete Auflage, Paderborn 1930, 8°, str. XII + 384.

U tom se dijelu prikazuje srednje doba crkvene prošlosti (692.—1517.), podijeljeno na tri razdoblja (692.—1073., 1073.—1294. i 1294.—1517.). U njemu je pri najnovijoj preradbi malo šta ostalo Funkova. Štoviše, dr. Bihlmayer je promijenio u njemu i sami rasporedaj gradiva. Usto je i literaturu ponovo provjerio te je stavio u savremeno stanje. Da je djelo namijenjeno u prvom redu slušačima bogoslovijske, to će, mislim, biti, ba-

rem višemanje, već poznato. Ali ono, kolikogod bude zadovoljavalo Nijemce, neće nikako moći zadovoljiti poimence nas Slavene, naročito baš nas Južne Slavene. Kao primjer za to navodim, kako su u tom djelu posvećene njemačkom apostolu sv. Bonifaciju preko četiri stranice, dok je slavenskim apostolima Kirilu i Metodiju posvećeno samo oko trideset, pokrštenju Slovenaca samo tri nepotpuna, pokrštenju Hrvata samo četiri, pokrštenju Srba samo pet nepotpunih redaka itd. A što je još gore, ni ti malobrojni retci ne počivaju na temelju najnovijih povjesničkih istraživanja.

Dr. Jelenić.

Dr. Dragutin Kniewald: »Pastirsko Bogoslovlje«. Svezak I. Dušobrižnikova ličnost i djelatnost. Zagreb 1930. Izdala Hrvatska Bogoslovska Akademija, svezak XIII.; 8° (XVI + 408) str. Cijena 100 Din.

Kako je pastirsko bogoslovlje kao posebni ogranak bogoslovne znanosti uvedeno u bogoslovna učilišta i sveučilišta tek od vremena carice Marije Terezije, to je i literatura njegova mlada. Kod nas Hrvata prvi je sustavno obradio cijelo pastirsko bogoslovlje pok. sveuč. profesor Dr. Martin Štiglić i izdao ga u dva sveska god. 1886. i 1887., dok su pojedine grane njegove i neki drugi obradili. Jer je ovaj Štiglićev Pastoral bio raspačan, a i u mnogim stvarima već zastario, prevelo se njemačko izdanje vrsnog Schüch-Polzova Pastoral g. 1916. Međutim novim Crkvenim Zakonikom g. 1918., mnogim papinskim konstitucijama i odredbama rimskih kongregacija nastala je potreba novog Pastoral g. 1918. Na taj se posao dao nasljednik Dra Martina Štiglića na zagrebačkom sveučilištu, revni i učeni profesor Dr. Dragutin Kniewald, koji je sastavio Pastirsko Bogoslovlje u tri sveska. Prvi svezak obrađuje dušobrižnikovu ličnost i djelovanje, drugi će obuhvaćati opću i posebnu liturgiku, a treći crkvenu umjetnost.

Prvi svezak u lijepom velikom formatu obrađuje dušobrižnikovu ličnost i djelatnost. Iza uvoda, gdje ukratko navodi povijest pastoralnog bogoslovlja, govori najprije o uvjetima zakonitog dušobrižništva t. j. o svetom redu i o jurisdikciji; zatim se osvrće na ličnost dušobrižnika i izobrazbu, te je ovomu dijelu dodao opširan i aktuelan članak o stranačkoj politici njegovoj. Napokon najveći dio obuhvaća djelovanje dušobrižnikovo in foro interno et externo, u sakramentu pokore i u pastvi župne zajednice, što završuje opširnom obradom katoličke akcije (str. 343—408.) Svi su ovi članci podijeljeni u odjele sa posebnim naslovima.

Sve članke pisac obrađuje znanstveno. Gradi na izvorima i dokumentima. Piše jasno, lako shvatljivo, ne zbijeno, ali ni rastegnuto, razvedeno; zanimivo; ne umara sa raznim mijenjima; gdje je potrebno navodi ih u kratko, ali usto izriče i svoj sud.

Djelo je potpunoma uspjelo, pa će dobro doći ne samo dacima, nego još više svećenstvu u praksi. Jednako i svjetovnjacima, koji žele prema načelima kat. akcije pomagati svećenstvo u duhovnoj pastvi i upoznati polje svećeničkog rada, da ga uzmognu pravo cijeniti.

Nekoje manje tiskarske, pogrješke lako će čitalac ispraviti. Krupnija je tiskarska pogrješka na strani 158: prva alineja mora doći na konac